

Slovstvene stvari.

Recenzija „Latinske slovnice“.

Oblikoslovje.

(Dalje.)

V §. 25. 3. stoji: Če je *i* dolg, ima v vok. **ie**; to ni natančno, naj se glasi: Če je pri lastnih imenih dolgi *i*, imajo v vok. **ie**. — §. 25. ad 5. nahaja se opomba, da se rabi včasih v gen. pl. **um** mesti — **orum**, na pr. **librum** = **librorum**. Referent muss gestehen, dass ihm ein solcher Fall nicht auffindbar war, in welchem **librum** = **librorum** gebraucht wäre. Er will jedoch die Möglichkeit eines solchen Gebrauches nicht in Abrede stellen, und bemerkt, dass es zweckentsprechender gewesen wäre: **liberum** = **liberorum** anzuführen, weil es häufiger vorkommt [to je istina, to je pisna pomota; naj se popravi].

V §. 31. je pisatelj odstopil (abweichen) od navadne razlage za končnice nominativa III. deklin. s tem, da opozoruje na glasovna pravila (Lautgesetze). Naj si bo, da je to opozorovanje tukaj na svojem mestu, vendar se bo našel malokateri učitelj, ki bi ga hotel porabiti v začetku poduka, obravnava tega in §§. 32. 33. se bo dala dobro porabiti pri ponavljanji. [To je tudi naš namen; to prav za prav ni za prvence, marveč za odrastle in za primerjavo s slovenščino (**pater** — **patris**, bolezen — bolezni etc.); saj imata navadno obravnavo §§. 29. 30.]. Referent je v tej stvari jedne misli z onimi, ki pravijo: „mit Knaben dieses Alters lasse sich während des Einübens der Formen nach keine Chemie der Sprache treiben.“ Sicer pa se mora priznavati, da je pisatelj končnice za nominativ v sistematičnem redu navedel.

Različno od Schulza in Schmidta, pa vzajemno s Zumptom ni pisatelj obravnaval adjektivov III. dekl. posebej, in to opuščenje je popolno opravičeno (vollkommen gerechtfertigt), ker se že tako mora opazovati na adjektive v opombah k posameznim padežem, in pa, ker ima gl. IV. str. 33. skupni pregled vseh adjektivov za sklonila in deklinacijo [in to mora biti; kar spada skupaj, naj je skupej, kdo bi iskal **membra poetæ disjecti**; je mehr man die Sache vereinfachen will, desto mehr complicirt man sie].

V §. 35. želel bi referent ne samo značenje **al** (**ālis**), **ar** (**āris**), marveč povdarek z besedami, da neutra na **al**, **ar**, katera imajo v genitivu **alis**, **aris** z dolgim **a**, oblikujejo ablativ na **i**, ker je znano iz skušnje, da je ta opomba na dolgi **a** za pričetnike potrebna.

Pravila za spol §. 41. je pisatelj te slovnice bolj natančno razložil, nego Schulz; tako, na primer, nastavi Schulz pravilo: „Die Endung **o** ist für das Männliche bestimmt.“ In tako je primoran, celo vrsto substant. femin. na **do**, **go**, **io** deti med izjeme. Hrovat pa nastavi ovo izjemo na čelo za genus femininum kot pravilo, kar je svekako bolj primerno. Ravno tako malo določno pri Schulzu je pravilo, da so nomina na **us** neutra. Veliko bolj določno se izrazi Hrovat, rekoč: Nomina na **us** — **ūtis**, **us** — **ūdis** so feminina; ona na **us** — **ēris**, **ōris**, **ūris** so neutra.

Gl. IV. ima dovršni (erschöpfend) pregled končnic in deklinacij za adjektiv. Gl. V. obravnava stopnjevanje; gl. VI. pa adverb, kar je pravo. Schulz in Schmidt obravnavata adverb za glagolom, misleča, ker adverb služi za značenje glagolu, da mora tudi v gramatiki imeti posteriori loco svoj kapitel. Toda v praksi se pokaže kmalu potreba, da se obravnava adverb vsaj deloma takoj za adjektivom; kajti razun tega, da je oblikan iz akjektiva, ustrojen je stavkov pri

vajah je brez prejšnje razlage o adverbu silno težavno. — Gl. VII. obravnava numeralia; posebne lastnije za latin. jezik se nahajajo v sintaksi §§. 303–306. — Gl. VIII. ima pronomina z dovršno obširnostjo (erschöpfende Ausführlichkeit), samo to ni umeti, zakaj je red nastavljen v tabeli §. 87. spremenjen v §. 88. tako, da stojé demonstrativa pred relativni?

(Dalje prihodnjič.)

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

Ponudna devojka.

Isterska narodna.

Sunce 'zhaja med dvema gorama,
Jure sedi med dvema ljubama.
Prva mu je na rukah zaspala,
Druga mu je stiha zgovarala.
Uzmi mene, Jure gospodine!
Neću tebe, ponudna devojko,
Ač ti imaš srditoga brajna. *)
Uzmi mene, Jure gospodine,
Ja ću brajnu lahko ugoditi.
Zavrnila mlada belo krilo,
Potekla u goru gorovitu;
Pod gorami stene stenovite,
Pod stenami kače jadovite.
Ubila je kaču jadovitu,
Natočila je dve čaše jada,
A tretju je jada i čemera;
Pak potekla brajnu, i mu rekla:
Pij, ti brajne, tega tega črna vina.
Pij ti, sestro, ač si mi starija.
Pij ti, brajne, ač si mi trudniji.
Još ni brajne vina ni pokusil,
Zvrnul se je na zemljicu crnu.
Teče mlada Juri gospodinu,
Uzmi mene, Jure gospodine!
Ja sam brajnu lahko ugodila.
Neću tebe, ponudna devojko,
Svojega si brajna utrovala,
Pak biš mene jadnega junaka.
Proklet budi, Jure gospodine!
Sada nimam brajna ni dragega.

Politične stvari.

Federalizem redivivus.

Govor grofa Thuna v zgornji gospôski zbornici sprožil je časnikarsko razpravo o federalizmu Avstrijskem, ki je tem bolj zanimiv, ker se je že mislilo, da je federalizem za vekomaj položen v grob. Posebno so Dunajski listi kazali na Thunov govor kakor na strašilo Magjarom, če se ne odpovedó drznim svojim zahtevam Avstriji nasproti in si ne ohranijo sloge z ustavoverno stranko.

Na njihovo strašilo odgovarja vrlo razborito „Ellenör“, izmed magjarskih organov najbližji Kolomanu Tiszi, od katerega, če tudi naravnost ne sprejemlje ukazov, vendar trdno vé najskrivneje misli.

Že prej je Ogerska levica, dokler jej je bil voditelj sedanjega ministerstva predsednik Tisza, izjav-

*) Brajna = bratec.